

JOE BIDEN

**PROMISIUNILE
MELE**

Despre viață și politică

Traducere din limba engleză de
RUXANDRA TOMA

ORION

„Codrul e adânc, întunecat și bun,
Dar eu am promisiuni de împlinit acum.
Până la somn mai e atâta drum.
Până la somn mai e atâta drum.“

ROBERT FROST

PROLOG

Am descoperit primul principiu al politicii, principiul ei fundamental, prin anii '50, în bucătăria bunicului meu, pe când nu aveam decât vreo doisprezece sau treisprezece ani. Ne mutaserăm de curând în Delaware, dar, aproape în fiecare zi de vineri, mama și tata ne urcau pe toți în mașină - adică pe mine, pe sora mea, Val, pe fratele meu, Jimmy, și pe Frankie cel mic - și ne duceau în Scranton, Pennsylvania, ca să petrecem weekendul la bunicul Finnegan. Aveam la dispoziție toată ziua de sâmbătă ca să mă joc cu vechii mei prieteni din cartier - ne jucam baseball, baschet, de-a hoții și vardiștii. În pauzele dintre jocurile astea, dădeam câte o fugă până la Green Ridge Corners și intram în prăvălia Handy Dandy, de unde ne luam capse pentru pistoalele de jucărie, sau ne duceam la Pappy's ori la Simmey's după acadele ieftine. Simmey's era chiar lângă agenția de asigurări Joseph Walsh, așa că treceam mereu pe lângă vitrina în care era un crucifix mare. Nu ni se părea deloc ciudat sau neobișnuit să vedem un crucifix în sediul vreunei firme. Mulți dintre oamenii care intrau la Joseph Walsh erau irlandezi catolici, la fel ca noi. Nici nu ne gândeam la asta. Aveam impresia că majoritatea copiilor din cartier erau catolici și știam cu toții ce se așteaptă de la noi. Dacă se întâmpla să vedem o călugăriță pe drumul spre Simmey's,

ne scoteam șepcile – „Bună ziua, soră!” – și îi țineam întotdeauna ușa. Preoții erau, de asemenea, o prezență obișnuită în cartier și le acordam tot respectul cuvenit. Poate se cam plângea bunicul de Monseniorul Vaughan, care îi cerea să doneze bani ori de câte ori îl întâlnea, însă nu exista om în cartierul Green Ridge care să treacă pe stradă pe lângă un preot fără să-l salute zicându-i: „Bună ziua, părinte!”

Majoritatea afacerilor din Green Ridge aveau peste cincizeci de ani, când apariția primelor tramvaie electrice duse la dezvoltarea acestor zone dens populate, unde irlandezii ingenioși își aduseseră familiile fiindcă se puteau bucura de aerul ceva mai curat de aici și de peluzele mitite din fața caselor. Mama mea intrase în multe dintre magazinele acelea pe vremea copilăriei sale.

După ce ne cheltuiam la Simmey's toți banii puși deoparte pentru dulciuri, Charlie Roth, Larry Orr, Tommy Bell și cu mine ne duceam uneori la cinematograful Roosie¹, unde vedeam două filme cu doar doisprezece cenți – de obicei westernuri sau filme cu Tarzan.

Dacă mai aveam ceva timp de pierdut după film, atunci puteam să ne ducem la prăvălia domnului Thompson. Acesta ținea acolo o maimuță vie, așa că merita să intrăm la el, chiar dacă nu mai aveam bani de acadele. Se întâmpla să mai zăbovim și în fața cofetăriilor Evelyn și E-Paul's, sperând că vom simți aroma prăjiturilor și a înghețatei preparate chiar acolo. Dar când soarele se apropia de asfințit, Charlie, Larry, Tommy și cu mine porneam spre casele noastre, luând-o pe East Market Street către râul Lackawanna. De-a lungul malului pe care mergeam se înșirau niște copaci piperniciți, de vreo doi metri și jumătate înălțime, iar noi ne agățam de crengile lor, reconstituind scene din filmele cu Tarzan pe care tocmai le văzuserăm. Cea mai mare aventură era

¹ Roosevelt Theatre din Scranton (n. tr.).

să traversăm râul în fugă, pășind pe o conductă cu diametrul de doar patruzeci de centimetri. Știam că n-ar fi trebuit să facem asta; în anii '50, în râul Lacky se deversa toată apa menajeră din oraș, așa că era tare murdar. Părinții ne spuneau mereu să nu ne apropiem de el. Dar cine ar fi putut ști ce facem, atâta timp cât nu cădeam? Că doar alergatul pe conducta aceea nu putea fi considerat un păcat de moarte.

Se făcea aproape ora cinei când terminam cu joaca la râu, așa că grăbeam pasul și o luam pe alea din spatele Richmond Street, unde nu erau decât niște garaje mici. Împreună cu Tommy alergam pe acoperișurile acestora și săream de pe unul pe altul. „Jos e mlaștină. Ajungi acolo și mori – te mănâncă aligatorii!” De obicei, Charlie și Larry își încercau norocul cu aligatorii. Câteodată se mai întâmpla ca vreunul dintre oamenii care locuiau pe Richmond Street să deschidă geamul din spatele casei și să răcnească la noi: „La dați-vă jos de pe garaje, măi, băieți!” Era aproape întuneric când Charlie, Larry, Tommy și cu mine ajungeam acasă în zilele acelea de sâmbătă.

Însă duminicile erau diferite; erau zile dedicate familiei. De dimineață ne duceam la biserică și luam parte la liturghie. Nu eram întrebat dacă vreau sau nu să merg. Tot clanul Finnegan se urca în mașină și mergea la Saint Paul, care mie mi se părea mereu un fel de prelungire a casei noastre. Deja cunoșteam întrebările din *Catehismul de la Baltimore*¹: Cine ne-a făcut?... Cine este Dumnezeu?... Ce este acela un duh?... Ce înțelegem prin afirmația „Dumnezeu este bun”? Și știam răspunsurile: Cuvântul Domnului este drept și toată munca Lui este făcută cu credință. Domnul iubește milostenia și judecata dreaptă; mila Lui umple pământul. Cunoșteam tot

¹ Catehism pentru copiii catolici, utilizat în SUA, bazat pe *Micul catehism* (1614) al Sfântului Robert Bellarmin (n. red.).

catchismul. Învățasem pe de rost Tatăl Nostru și Crezul. Fusesem deja la prima spovedanie. Bunicul Finnegan mă învățase rugăciunea rozariului. Și, în fiecare seară când îl sărutam de noapte bună, bunicul îmi aducea aminte: „Nu uita, Joey, să spui trei Ave Maria pentru puritatea sufletului și a simțurilor.“ Abia după multă vreme am înțeles că se referea la castitate. La început mă gândeam că vorbea despre noblețea sau puritatea unei cauze, idei care aveau legătură cu predicile pe care le ascultam la biserică. Era vorba mai degrabă despre fapte bune decât despre a fi bun.

După liturghie, Finneganii și prietenii lor se adunau la casa bunicului meu de pe North Washington Avenue 2446, la capătul liniei de tramvai. Mâncarea era deja în cuptor, la încălzit, așa că femeile se odihneau în sufragerie, pipăind fața de masă din dantelă și luând ceaiul.

Între timp, bunicul, amicii lui din cartier, uneori câte un coleg de la ziarul local *Scranton Tribune* și unchii mei din partea mamei, Jack și Boo-Boo, se instalau la masa din bucătărie și stăteau acolo în lumina blândă a după-amiezii, discutând despre sport și politică. Bărbații aceia erau oameni educați, informați și eclectici – și le plăcea nespuse de mult să polemizeze. Se certau pe probleme de politică locală, pe probleme de politică națională, pe probleme de politică internațională, Truman *versus* MacArthur, Truman împotriva companiilor siderurgice. Erau democrați de-ai lui Truman, muncitori în fabrici sau fii de muncitori, dar recunoșteau că poate Truman mersese prea departe când încercase să preia controlul asupra oțelăriei private Youngstown Steel¹. Curtea Supremă a avut, probabil, dreptate când l-a

¹ Inițiativă avută în 1952, în timpul Războiului din Coreea, pentru prevenirea grevelor, care ar fi dus la o criză în domeniul apărării (n. tr.).

impiedicat s-o facă. Președintele e președinte, nu dictator. Decizia lui de atunci părea să contrazică valorile americane. Bine măcar că a avut decența să fie sincer în privința planurilor sale. Asta le plăcea cel mai mult la Harry Truman: nu recurgea niciodată la subterfugii. Își cunoștea bine locul, știa ce se așteaptă de la el și nu se temea s-o spună. Oamenii care stăteau la masă cu bunicul nu aveau încredere în noul purtător al stindardului democrat, Adlai Stevenson. Li se părea puțin cam moale. Erau chiar dispuși să-i acorde lui Eisenhower prezumția de nevinovăție; la urma urmei, fusese erou de război. Tatăl meu, care nu prea lua parte la discuțiile acestea, avea încredere în Ike pentru că acesta reușise să câștige un război intermediind negocierile dintre aliații occidentali și orgoliile nemăsurate ale lui Franklin Roosevelt, Winston Churchill, Charles de Gaulle, dintre orgoliul feldmareșalului Montgomery și al generalului Patton. Tata credea că Eisenhower era un om cu greutate, un adevărat lider. Însă cei din familia Finnegan, familia mamei mele, nu erau de acord cu politica lui Ike.

Torentul acesta de vorbe mă atrăgea întotdeauna în bucătăria bunicului și, chiar dacă eram mult prea tânăr ca să mi se permită să iau parte la discuțiile lor, nu deranja pe nimeni dacă mai stăteam și eu pe acolo, ascultând ce vorbesc. Nu mă dădeau afară din bucătărie nici măcar când ajungeau să dezbătă problemele de natură locală – ce se mai întâmpla prin Scranton și prin Lackawanna County –, iar controversalele deveneau și mai aprinse. Mi-aduc aminte că într-una din duminicile acelea discutau despre un politician local – Patrick îi ziceau ei –, un irlandez cu vorba dulce, prieten cu biserica, prieten cu omul muncitor, prieten cu vecinii, prieten cu toate rudele – poate prea prieten. Presupun că partizanatul politic al

acestui Patrick (chiar și pe vremea patronajului¹) a atras deseori atenția presei locale. Unii dintre cei mai tineri credeau că venise vremea ca Patrick să facă un pas în spate și că era momentul să se înnoiască organizația din Scranton a Partidului Democrat. Însă eu am observat că bunicul îi lua apărarea lui Patrick, chiar și atunci când prietenii lui nu mai conțineau cu acuzele. După un timp, bunicul a încetat să-l mai apere și a făcut ceva ce nu mai făcuse niciodată – s-a întors spre mine și mi-a zis:

- Probabil că te întrebi de ce bunicul îl place pe Patrick.
- Ba nu, bunicule. Nu, nu, nu.
- Dar ție îți place de domnul Scranton², nu-i așa, dragule?

Ce era să răspund? Nu se cuvenea să minți atunci când stăteai la masa bunicului Finnegan. Din punctul meu de vedere, William Scranton era un cetățean absolut remarcabil. Genul de om respectat de tatăl meu. Domnul Scranton se trăgea chiar din familia care întemeiasc acel oraș. Și fusese aviator în timpul războiului, la fel ca unchiul meu erou. Plus că avea o educație solidă și era un mare susținător al drepturilor comunității din care făcea parte.

- Păi, cam da, bunicule. Îmi cam place de el.
- Ei, uite, Joey, am să-ți zic eu care-i diferența dintre Patrick și Bill Scranton. Când eu îi cer lui Patrick să-mi facă un serviciu, el ar putea să mă refuze. Ar putea să mă privească în ochi și să-mi spună: „Scuze, Ambrose, dar am să te dezamăgesc.” Și pot să mă împac cu asta. Orice ar avea de zis,

¹ Patronaj politic – practică veche în politica din SUA și nu numai, care se referă la influențarea tuturor domeniilor de activitate prin partizanat politic și nepotism, neglijând meritocrația (n. tr.).

² William Scranton (1917–2013) – guvernator al statului Pennsylvania (1963–1967) din partea Partidului Republican (n. tr.).

Patrick mi-ar zice drept în față. Poate n-aș fi mereu de acord cu el, dar măcar mă prețuiește suficient de mult cât să fie direct cu mine.

Bunicul mi-a făcut un semn să mă apropiu, apoi m-a luat de mijloc și m-a strâns în brațe.

– Știi tu, Joey, unde locuiește familia domnului Scranton?

Îmi și imaginam casa în care ar fi locuit familia lui Scranton: un adevărat conac. Și bunicul mi-a mai zis:

– Aș putea să-l sun chiar acum și să-i zic: „Bună ziua, domnule Scranton, sunt Ambrose Finnegan, de la *Tribune*. Am o problemă. Pot să vin să discut cu dumneavoastră?” Și el mi-ar răspunde: „Sigur că da. Vino, Ambrose, te aștept.” Extrem de politicoș, nu se poate mai politicoș de atât. Și eu aș urca toate treptele alea mari de la intrare și aș bate la ușă și valetul lui mi-ar deschide. Apoi valetul ăla m-ar invita să intru. Și mi-ar lua haina. Și după aia m-ar conduce în bibliotecă și mi-ar oferi un pahărel cu brandy.

Habar n-aveam eu la vremea aia ce fel de băutură e brandy-ul, iar bunicul nu s-a obosit să-mi explice. Dar tot mi se părea că ar fi ceva destul de bun.

– Și după aia și-ar face apariția și domnul Scranton și m-ar întreba: „Care-i problema, Ambrose?” Și eu i-aș spune care-i problema. Și el ar spune că mă ajută bucuros.

Și chiar în secunda aceea bunicul a ridicat mâna și m-a lovit între omoplați. Atât de tare m-a lovit, că m-a speriat. Mă gândeam că s-o fi supărat pe mine, că îl dezamăgisem cumva. Și am simțit cum încep să-mi ardă obraji. Dar bunicul continua să vorbească:

– „Ambrose, mi-ar zice el, aș fi bucuros să te ajut.” Ascultă la mine, Joey, abia după ce mi-aș lua haina, aș ieși pe ușă și aș ajunge la treptele de la intrare, abia atunci aș simți fiori pe șira spinării.

– Știi tu, Joey, cum îi zicem noi, irlandezii, unui asemenea om? m-a întrebat unul dintre unchi. Îi zicem „bogătan chitros“.

Bunicul nu și-a luat deloc ochii de la mine și nici nu s-a uitat la unchiul meu.

– Ține minte ce-ți spun eu acum, Joey: oamenii de felul domnului Scranton nu s-ar purta niciodată cu prietenii lor de la club așa cum se poartă cu oamenii de pe stradă. Ei cred că politica este sub demnitatea lor. Ei cred că politica este doar pentru polonezi și pentru irlandezi și pentru italieni și pentru evrei, așa că lor le este permis orice.

Știam că Ambrose Finnegan era democrat și cam avea pică pe elita din orașul Scranton, dar tot nu înțelegeam de ce ar trebui să-i respingem fără discuție pe toți Scrantonii acestei lumi. Tata zicea mereu că nu poți trage pe cineva la răspundere pentru că e bogat. Însă am priceput că bunicul încerca să mă învețe ceva mai serios decât împărțirea societății în clase.

Voia să mă facă să înțeleg două lucruri importante. În primul rând, faptul că nimeni, niciun grup social, profesional sau cum ar fi el, nu este mai presus de altul. Funcționarii publici sunt obligați să se poarte frumos cu toată lumea, indiferent dacă le convine sau nu ce aud. Iar în al doilea rând, faptul că politica este o chestiune de onoare personală. Omul trebuie neapărat să facă ce a promis. Dacă îți dai cuvântul, atunci trebuie să ți-l ții.

De când mă știu, am un fel de viziune cumva mai romantică despre cum ar trebui să fie politica – despre cum ar putea să fie. Cred că, dacă faci politică în mod corect, poți realmente să îmbunătățești viața oamenilor. Iar integritatea este miza minimă care ți se cere pentru participarea la acest joc. La aproape patruzeci de ani de când am intrat în

politică, încă mă fascinează multitudinea posibilităților pe care le ai la dispoziție atunci când te-ai pus în slujba cetățenilor. Chiar cred – la fel cum credea și bunicul meu – că profesia pe care mi-am ales-o reprezintă o chemare nobilă.

Încă din copilărie mi-am imaginat ce fel de om voiam să devin, imagine pe care mi-am completat-o cu ajutorul mamei și al tatălui meu, cu ajutorul învățăturilor din școlile catolice la care am fost, cu ajutorul poveștilor auzite despre eroul familiei noastre (unchiul Bosie, pilot doborât în Al Doilea Război Mondial), dar și prin credința neștrămutată în viitorul meu. În perioada adolescenței și în anii mei de facultate, au existat mulți bărbați și femei care au transformat această țară – Martin Luther King Jr., John F. Kennedy, Robert Kennedy – și mă simțeam subjugat de elocvența lor, de convingerea cu care vorbeau, de visurile lor imposibile, dar de dimensiuni gigantice. Știam că vreau să iau parte la această transformare. Nu știam cum anume, nu aveam niciun plan, dar voiam să iau și eu parte la ea. Întâmplarea a făcut ca, în tinerețe, să mi se deschidă oportunități politice absolut surprinzătoare. Iar atunci eu nu am ezitat și le-am dat curs, deoarece știam deja ce trebuia să fac – cum să procedez – ca să profit de ele.

Când îmi amintesc de primele mele discursuri politice, îmi dau seama acum că nu doar Martin Luther King Jr. și cei doi frați Kennedy m-au inspirat și m-au încurajat să îmbrățișez această carieră. Mai degrabă pot spune că am fost influențat de bunicul meu, care nutrea convingerea simplă conform căreia bunăstarea țării noastre depinde de șansa de a avea lideri cinstiți, direcți, care să nu se ascundă după deget.

„Oamenii nu știu în cine sau în ce să mai creadă și, cel mai mult și mai mult, se tem să aibă încredere în politicieni“ – așa

m-am adresat mulțimii strânse la Hotel du Pont din Wilmington în 1972, atunci când mi-am anunțat candidatura pentru Senat.

„Trebuie să avem oficialități publice care să aibă curajul de a spune oamenilor exact ce gândesc... Eșecul nostru din ultimii ani nu reprezintă eșecul cetățenilor noștri de a face față provocărilor, ci mai degrabă eșecul ambelor partide mari de a le explica respectivele provocări cu sinceritate și curaj și de a avea încredere în dorința oamenilor de a face tot ce trebuie făcut... Cu toții știm – cel puțin, asta ni se repetă fără încetare – că suntem un popor divizat. Și știm că există ceva adevăr în afirmația aceasta. Mult prea des ne-am lăsat dominați de diferențele dintre noi. Mult prea des am permis celor avizi de putere să se folosească de aceste diferențe pentru propriul câștig politic. Mult prea des ne-am ascuns în spatele acestor diferențe când am văzut că nu există nimeni care să ne ajute să le învingem. Însă toate diferențele acestea dintre noi sunt infime în comparație cu valorile pe care le avem în comun... Eu candidez la Senat pentru că... doresc să repun în funcțiune sistemul și sunt convins că asta își doresc cu adevărat toți americanii.“

Așa credeam în 1972, la fel cred și astăzi. Părinții fondatori ai națiunii noastre au creat un sistem politic genial, nemaiîntâlnit nicăieri în lume; și generații întregi de americani s-au folosit de sistemul acesta pentru a-și face țara mai corectă, mai dreaptă, mai primitoare, mai devotată respectării drepturilor și libertăților individuale. Statele Unite au cel mai bun și echitabil sistem de guvernare din întreaga lume. Acest sistem nu are absolut nicio hibă; de fiecare dintre noi depinde să-l facem să funcționeze așa cum se cuvine.